

Ekonomika životního prostředí

Jana Soukopová

[Obsah přednášky]

- Literatura
- Základní východiska a pojmy
- Základní složky životního prostředí
- Cesty a prostředky na ochranu životního prostředí
- Ekologická politika životního prostředí a její nástroje v ČR

[Literatura]

- Moldan, B. *(Ne)udržitelný rozvoj: ekologie, hrozba i naděje*, 2. vyd., Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2003, ISBN 80-2460-769-7
- Šauer, P., Dvořák, A. – *Úvod do ekonomiky životního prostředí*, VŠE, Praha 1997 Štěpánek, Z.: *Ekonomické souvislosti ochrany životního prostředí*, UP - učební text, Olomouc 1997.
- Místní agenda 21, dostupné z <http://www.ma21.cz/>
- Státní politika životního prostředí, dostupné z [http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/\\$pid/MZPKHF75RUFX/\\$FILE/OS_spzp_c_z_20041101.pdf](http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/$pid/MZPKHF75RUFX/$FILE/OS_spzp_c_z_20041101.pdf)

[Základní východiska a pojmy]

- Prostředí a životní prostředí
- Složky životního prostředí
- Přírodní zdroje
- Ekologie a ekonomie
- Ekosystém a biosféra
- Ochrana životního prostředí
- Trvale udržitelný rozvoj

[Prostředí a životní prostředí]

- Pojem prostředí – obecnější
- Životní prostředí
  - Statická definice:
    - „soubor faktorů nutných k životu určitého živého organismu“
  - Dynamická definice:
    - „ta část světa v níž je sledovaný objekt ve stálé interakci“
  - Systémová definice:
    - „systém složený z přírodních, umělých a sociálních složek materiálního světa, jež jsou nebo mohou být se sledovaným objektem ve stálé interakci“

[Životní prostředí]

- Mikroprostředí – jednoho jedince
- Mezoprostředí – většího skupina
- Makroprostředí – ještě větší skupina
- Globální prostředí – biosféra, aj.

[Složky životního prostředí]

- Voda
- Ovzduší
- Půda včetně geologického podloží
- Rostlinstvo (flóra) a živočišstvo (fauna)
- Elektromagnetické pole
- Předměty uměle vytvořené člověkem
- Člověk

[Přírodní zdroje]

- Takové statky, které člověk odebírá z přírody a přetváří je v různé produkty
- Zdroje
  - Obnovitelné
  - Neobnovitelné (vyčerpatelné)

[Ekologie a ekonomie]

- Stejný základ – eko (oikos – dům, obydlí)
  - Ekologie – zkoumá strukturu a vzájemné vztahy mezi objekty v daném domě (provádí studium vztahů existujících mezi živým organismem a jeho domovským prostředím, studium systému, jenž se skládá z neživých faktorů a živých organismů)
  - Ekonomie – vedení domu (jak rozdělit omezené zdroje, aby byly uspokojeny neomezené potřeby existujících ekonomických subjektů)

[Ekosystém a biosféra]

- Ekosystém – systém skládající se z neživých faktorů a živých organismů a pro nějž platí
  - Vlastnosti nebo chování jednotlivých prvků ekosystému ovlivňuje chování ekosystému jako celku.
  - Chování každého prvku závisí nejméně na jednom dalším prvku.
  - Prvky lze rozdělit do skupin, pro něž budou jako pro celky platit předchozí dvě tvrzení.
  - Více než pouhý součet prvků a dělením ztrácí své typické vlastnosti.
- Největší ekosystém Země - BIOSFÉRA

[Základní ekologické zákony]

- Ekosystém je stabilnější s čím většího počtu prvků se skládá
- Ekosystém je tak stabilní jako jeho nejslabší členek
- Proti působení vnějších vlivů má ekosystém určité hranice tolerance
- Ekosystém, který není schopen uvést svůj odpad do koloběhu látek v přírodě je vystřídán jiným.

[Trvale udržitelný rozvoj]

- Takový ekonomicky, sociálně i technologicky možný rozvoj, při němž každá generace uspokojuje své potřeby tak, že při tom neohrožuje možnosti budoucích generací uspokojovat své potřeby.

Zásady trvale udržitelného rozvoje

1. Oživit ekonomický růst
2. Změnit kvalitu růstu
3. Uchovávat a obohacovat bázi přírodních zdrojů
4. Zajistit udržitelnou úroveň populace
5. Nově orientovat techniku a odstraňovat rizika
6. Při rozhodování integrovat ekologické a ekonomické aspekty
7. Reformovat mezinárodní hospodářské vztahy
8. Posílit mezinárodní spolupráci

[Cesty a prostředky ochrany ŽP]

- V několika oblastech
  - Oblast reprodukce hmotného majetku
  - Oblast technologií
  - Výchova a stimulace obyvatel
    - Jako spotřebitelů
    - Jako pracovní síly
  - Oblast řízení

[Ekologická politika státu]

- Zřízení potřebných orgánů a institucí
- Přijetí určitých principů
  - Státní politika životního prostředí
- Formulace základních cílů
- Volba vhodných nástrojů
- Zakotvení institucionální struktury i nástrojů do platných právních norem
- Kontrola fungování ekologické politiky

Organizační systém ochrany ŽP

- Podle územního hlediska
  - Orgány s mezinárodní působností
  - Orgány s celorepublikovou působností
  - Orgány s působností na nižších úrovních státní správy
- Podle rozsahu činnosti
  - Ochrana ŽP – hlavní náplň činnosti
  - Ochrana ŽP – jedna z činností
- Podle charakteru moci
  - Orgány zákonodárné
  - Orgány výkonné

[Výkonná moc]

- a) Vláda ČR
- b) Ministerstva (Ministerstvo životního prostředí)
- c) Zvláštní orgány zřízené za účelem plnění speciálních úkolů v ochraně ŽP
  - Česká inspekce životního prostředí
  - CENIA (Česká informační agentura ŽP)
  - Správy národních parků a chráněných krajinných území
  - Státní fond životního prostředí
- d) Krajské úřady
- e) Okresní úřady
- f) Orgány obcí

Koncepční dokumenty ekologické politiky

- Prognózy
  - Základní východiska pro formulaci ekologické politiky
- Koncepce
  - Státní politika životního prostředí
- Programy
  - Státní program péče o ŽP
  - Státní program ochrany přírody a krajiny
  - Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice aj.

[Státní politika ŽP]

■ Principy

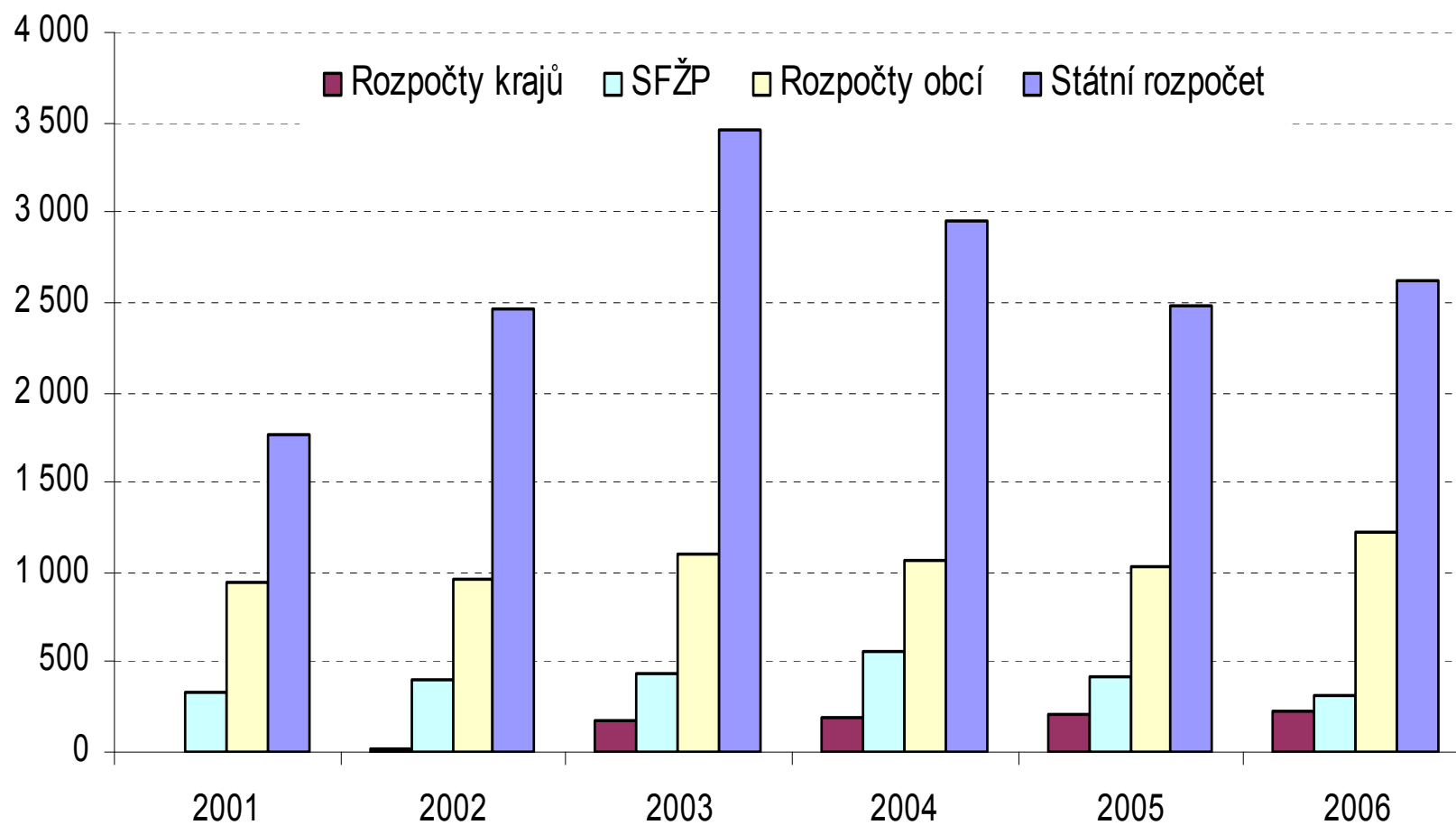
- Zvyšování povědomí veřejnosti o otázkách ŽP
- Zapojení veřejnosti
- Hospodaření se zdroji a udržitelná spotřeba
- Princip předběžné opatrnosti
- Princip znečišťovatel platí
- Zásada integrace

[Aktuální problémy]

SPŽP 4 prioritní oblasti

1. Ochrana přírody krajiny a biologické rozmanitosti
2. Udržitelné využívání přírodních zdrojů, materiálové toky a nakládání s odpady
3. Životní prostředí a kvalita života
4. Ochrana klimatického systému Země a omezení dálkového přenosu znečištění ovzduší

Vývoj finančních prostředků poskytnutých na životní prostředí z veřejných rozpočtů (v mil. Kč)

Děkuji za pozornost
(pokračování příště)

